

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 296/2018-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. decembra 2018 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Janou Šándorovou, advokátska kancelária, Kuzmányho 57, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 148/2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 148/2009 p o r u š e n é b o l o .

2. [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie každému v sume po 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré im je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED]
[REDACTED] priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 712,56 € (slovom sedemstodvanásť eur a päťdesiatšesť centov), ktorú je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť na účet advokátky JUDr. Jany Šándorovej, advokátska kancelária, Kuzmányho 57, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 296/2018-12 zo 14. júna 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 148/2009 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovatelia podali 5. mája 2009 na okresnom súde žalobu o náhradu škody. V sťažnosti popísali chronológiu úkonov, ktoré boli v napadnutom konaní vykonané, a dodali tieto relevantné skutočnosti:

„... Sťažovatelia sú toho názoru, že v konaní vedenom u odporcu pod sp. zn. 20 C 148/2009 dochádza k zbytočným prietahom a že je porušované ich základné právo na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

Napadnuté konanie už trvá viac ako 8 rokov, čo u sťažovateľov vyvoláva pocit bezmocnosti, neistoty a nedôvery v rozhodovaciu činnosť súdov vôbec.

... 1. V tomto konaní vedenom u odporcu sa žalobcovia v 1. až 3. rade (sťažovatelia) návrhom podaným u odporcu dňa 05.05.2009 domáhajú náhrady škody a nemajetkovej

ujmy spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. Po dobu viac ako 8 rokov od začatia konania nie je vec, ktorého sú sťažovatelia účastníkmi konania právoplatne skončená.

2. Sťažovatelia sú toho názoru, že konanie o náhradu škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej prevádzkou motorového vozidla nie je právne zložitou vecou, pripúšťajú, že je to fakticky náročnejšia vec z hľadiska dokazovania, pretože v takýchto prípadoch je náhrada škody tvorená čiastkovými nárokmi, avšak ide o frekventovanú agendu všeobecných súdov. Charakter tejto veci neodôvodňuje doterajšiu dĺžku konania, pretože jej zložitost' neprekračuje rámec obdobných nárokov. Určitá zložitost' v takomto druhu konania by mohla vyplývať z potreby zabezpečenia znaleckého dokazovania. Takáto okolnosť však v danom prípade nenastala. Predmetné konanie si vyžaduje zo strany súdu mimoriadnu starostlivosť a efektívny prístup, pokiaľ ide o rýchlosť konania, keďže sa týka existenčných otázok účastníkov konania. Správanie sťažovateľov v napadnutom konaní neprispelo žiadnym spôsobom k dĺžke konania. Sťažovatelia reagovali aktívne a v primeraných lehotách na výzvy odporcu. Sťažovatelia sa zúčastňovali pojednávani nariadených v tejto právnej veci a nezmarili s výnimkou prvého pojednávania nariadeného v tejto veci, žiadne pojednávanie.

3. Čo sa týka existencie osobitných okolností, ktoré mohli spôsobiť prieťahy v napadnutom konaní, sťažovatelia sú toho názoru, že je namieste v ich prípade, čo bolo pre sťažovateľov v hre. Je nesporné, že vzhľadom na závažnosť poškodenia zdravia u žalobcu v 2. rade, na nemajetkovú ujmu spôsobenú sťažovateľom je to predovšetkým záujem na definitívnom ukončení napadnutého konania a nastolenie právnej istoty.

Sťažovatelia považujú za dôležité osobitne poukázať na niektoré neefektívne postupy odporcu v konaní, ktoré spôsobili porušenie základné práva na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov. Odporca nedôsledne využíval poriadkové opatrenia ustanovené mu zákonom, keď žalovaná v 1. rade opakovane neplnila povinnosti uložené jej odporcom (nereagovala na výzvy súdu na zaujatie stanoviska), nedostavovala sa na vytýčené pojednávania, čo v konečnom dôsledku prispelo k neprimeranej celkovej dĺžke konania, zbytočným prieťahom v konaní. Sťažovatelia sú toho názoru, že postup odporcu v konaní, ktorým zasielal účastníkom konania výzvy na zaujatie vyjadrení a stanovísk nebol komplexný a koordinovaný, vyznačoval sa nesústreďenosťou.

Dokazovanie v danej veci sa tak vykonávalo niekoľko rokov, pričom sťažovatelia majú za to, že toto dokazovanie mohlo byť ukončené v podstatne kratšom časom období, ak by odporca postupoval efektívne a komplexne.

... Samotné konštatovanie porušenia jeho práva nie je vzhľadom na dĺžku konania a predmet konania pre sťažovateľov dostatočnou satisfakciou. Cieľom primeraného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu práva došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Sťažovatelia vzhľadom na povahu napadnutého konania, celkovú dĺžku konania považujú za primeranú sumu vo výške 2.000,-eur pre každého z nich ako finančné zadosťučinenie podľa ust. § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

... Poukazujúc na vyššie uvedené skutočnosti navrhujeme, aby Ústavný súd Slovenskej republiky... po prerokovaní veci rozhodol týmto nálezom:

Právo sťažovateľov [redacted]... [redacted]... a [redacted]... na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy SR bolo postupom Okresného súdu Košice I sp. zn. 20 C 148/2009 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Košice I konal vo veci pod sp. zn. 20 C 148/2009 bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi [redacted] [redacted] finančné zadosťučinenie vo výške 2.000,-eur.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi [redacted] [redacted] finančné zadosťučinenie vo výške 2.000,-eur.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi [redacted] [redacted] finančné zadosťučinenie vo výške 2.000,-eur.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľom všetky trovy tohto konania. “

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom, listom sp. zn. 1 SprV 438/2018 z 11. júla 2018 a právna zástupkyňa sťažovateľov stanoviskom k vyjadreniu okresného súdu z 2. augusta 2018.

3.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol chronológiu úkonov vykonaných v napadnutom konaní a dodal tieto relevantné skutočnosti:

„... Konanie vo veci sp. zn. 20C/148/2009 sa začalo 5.5.2009. Sťažovatelia v konaní vystupujú na procesnej strane žalobcov. Predmetom konania je žaloba na náhradu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla.

Vec bola pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudcovi JUDr. Číževskému.

Dňa 15.6.2009 súd vykonal prípravu pojednávania podľa § 114 O.s.p.

Prvé pojednávanie vo veci súd nariadil na 1.2.2010.

Pojednávanie 1.2.2010 bolo odročené na neurčito z dôvodu ospravedlnenej neúčasti právneho zástupcu žalovaných a taktiež žalovaného v 1. rade.

Ďalšie pojednávanie vo veci súd nariadil na 4.6.2010. Na tomto pojednávaní právny zástupca žalobcov doručil súdu čiastočné späťvzatie žalobného návrhu a upravil časť istiny v prvom výroku zo sumy 3.465,89 EUR na sumu 165,97 EUR. Súd pojednávanie odročil na neurčito za účelom špecifikácie jednotlivých položiek, uplatnených v žalobe.

Ďalšie pojednávanie vo veci bolo nariadené na 3.3.2014. Na tomto pojednávaní súd vec prejednal a odročil na neurčito za účelom vykonania ďalšieho dokazovania.

Uznesením č.k. 20C/148/2009-185 z 2.7.2015 súd konanie v časti nároku žalobkyne v 1. rade o zaplatenie sumy 3.299,92 EUR zastavil, konanie v časti nároku žalobcu v 3. rade o zaplatenie sumy 299,11 EUR zastavil a pripustil zmenu žaloby navrhnutú žalobcami v 1., 2. a 3. rade. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť vo výroku I. a II. 26.8.2015 a vo výroku III. 10.8.2015.

Ďalšie pojednávanie súd nariadil na 6.7.2015, následne odročil na 14.9.2015 z dôvodu neúčasti žalovaného v 1. rade a žalovaného v 2. rade, ktorým za neospravedlnenú neúčasť uložil poriadkovú pokutu.

Na pojednávanie 6.7.2015 sa žalovaný v 1. rade a žalovaný v 2. rade opätovne nedostavili, súd konal bez ich prítomnosti a vyhlásil vo veci rozsudok.

Proti rozsudku č.k. 20C/148/2009-212 z 14.9.2015 podal odvolanie 11.11.2015 žalovaný v 1. rade.

Spis bol predložený Krajskému súdu v Košiciach 6.10.2016. Uznesením č.k. 9Co/456/2016-254 z 3.8.2017 Krajský súd v Košiciach vrátil vec súdu prvej inštancie 7.9.2017 na opravu výroku rozsudku a na doplnenie rozsudku.

Uznesením č.k. 20C/148/2009-258 z 12.10.2017 Okresný súd Košice I opravil a doplnil rozsudok v zmysle uznesenia Krajského súdu v Košiciach č.k. 9Co/456/2016-254 z 3.8.2017. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 14.11.2017.

Ďalšie pojednávanie vo veci súd nariadil na 15.1.2018, na ktorom vyhlásil doplniaci rozsudok.

Opravným uznesením č.k. 20C/148/2009-280 z 30.1.2018 súd opravil II. výrok rozsudku z 14.9.2015.

Spis bol opätovne predložený Krajskému súdu v Košiciach dňa 7.6.2018 za účelom rozhodnutia o odvolaní žalovaného v 1. rade proti rozsudku Okresného súdu Košice I č.k. 20C/148/2009-212 zo dňa 14.9.2015 v spojení s opravným uznesením zo dňa 12.10.2017, doplniacim rozsudkom zo dňa 15.1.2018 a opravným uznesením z 30.1.2018.

Pokiaľ ide o kritérium náročnosti veci som toho názoru, že predmetnú vec nemožno považovať za právne zložitú. Obsah spisu a doterajší priebeh napadnutého konania však naznačujú, že zo skutkového hľadiska sa vec javí zložitejšia.

Určitou mierou k dĺžke konania prispeli aj žalovaní v 1. a 2. rade, ktorí sa viackrát bez ospravedlnenia nedostavili na pojednávanie, za čo im súd uznesením sp. zn. 20C/148/2009-197 z 6.7.2015 uložil aj poriadkovú pokutu.

Aj v postupe súdu som zistil určité obdobia nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti, ktoré prispeli k celkovej dĺžke konania (poznámka: súd nenariadil pojednávanie od 4.6.2010 do 3.3.2014).

Súhlasím, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.“

3.2 Sťažovatelia prostredníctvom svojej právnej zástupkyne na uvedené vyjadrenie predsedu okresného súdu reagovali takto:

„... Predseda Okresného súdu Košice I vo svojom vyjadrení uviedol, že pokiaľ ide o kritérium náročnosti konania je toho názoru, že predmetnú vec nemožno považovať za právne zložitú, pričom však obsah spisu a doterajší priebeh konania naznačujú, že zo skutkového hľadiska sa vec javí zložitejšia.

Sťažovatelia pripúšťajú, že sa jedná o náročnejšiu vec, pretože je tvorená čiastkovými nárokmi, avšak jedná sa o frekventovanú agendu všeobecných súdov. Spory o takéto nároky nie sú právne zložité, existuje k nim stabilizovaná judikatúra, ale skutkovo si vyžadujú v praxi niekedy rozsiahlejšie dokazovanie. Odporcom vykonávané dokazovanie v danej právnej veci vedenej u odporcu vykazovalo podľa nášho názoru známky nekoncentrovanosti, neefektívnosti a nekoordinovanosti, kedy dôkazy bolo možné vykonávať komplexnejšie, t.j. vyžiadanim si potrebných podkladov pre rozhodnutie jednou výzvou, častejším nariad'ovaním pojednávanií vo veci, využívaním poriadkových opatrení za účelom odstránenia, resp. urýchlenia nečinnosti žalovaných v predmetnom konaní.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Sťažovatelia sú toho názoru, že oni svojim konaním neprispeli k celkovej dĺžke konania a ani k vzniknutým priet'ahom. Sťažovatelia súhlasia so stanoviskom odporcu, že určitou mierou k dĺžke konania prispeli žalovaný v 1. a 2. rade, ktorí sa viackrát bez ospravedlnenia nedostavili na pojednávanie za čo im súd uznesením zo dňa 06.07.2015 uložil aj poriadkovú pokutu. Sme toho názoru, že efektívnejším a koordinovanejším postupom mohol odporca uložiť žalovaným poriadkovú pokutu omnoho skôr, keďže títo opakovane ignorovali výzvy súdu na zaujatie stanoviska, nedostavovali sa na vytýčené pojednávania. Za relevantné v tejto veci však považujeme to, že odporca konal neefektívne vo svojom postupe, predovšetkým máme na mysli zasielanie výziev a stanovísk účastníkom súdneho konania.

Odporca nepostupoval hospodárne a účelne a preto krajský súd vrátil predmetný rozsudok súdu I. inštancie za účelom vydania doplnčacieho rozsudku a opravného uznesenia, čo taktiež prispelo k predĺženiu celkového konania.

Odporca vo svojom vyjadrení k sťažnosti priznal, že určité obdobia nečinnosti spôsobil tým, že od 04.06.2010 do 03.03.2014 nenariadil vo veci pojednávanie a tým prispel svojou nečinnosťou k priet'ahom v konaní. Svojim postupom Okresný súd Košice I porušil základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v primeranej lehote. Sťažovatelia k namietanému porušeniu ich základného práva uvádzajú, že ich vec vedená na Okresnom súde Košice I nebola doposiaľ skončená z dôvodov nie na ich strane.

V dôsledku nezákonného postupu Okresného súdu Košice I došlo k zásadnému zásahu do ich právnej istoty a postavenia. Neprimerané prieťahy v predmetnom konaní spôsobili, že sťažovatelia sa takmer 9 rokov nachádzajú v stave právnej neistoty. Okresný súd Košice I počas obdobia takmer 9 rokov vo veci nevykonával úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia počas napadnutého konania nachádzajú, čo je základným účelom práva zaručeného vo vyššie spomínaných článkoch ústavy a dohovoru (napr. I. ÚS 41/02). Sťažovatelia sa v konaní vedenom pod sp. zn. 20C/148/2009 domáhajú svojich právnych nárokov súvisiacich so smrťou ich milovanej manželky a matky. Po jej úmrtí sťažovateľ v 2. rade trpí trvalým poškodením zdravia, zdravotnými obmedzeniami v živote pri vykonaní bežných každodenných činností a prostredníctvom žalobného návrhu sa snaží domôcť aspoň čiastočnej spravodlivosti za zbytočnú smrť svojej manželky. Napriek jeho snahe však konaním orgánu štátnej správy dochádza k prieťahom v konaní a teda aj v oddaľovaní prípadného rozsudku, v ktorom by mu mal byť priznaný nárok, ktorého sa v zmysle platných právnych predpisov domáha.

Aj keď súčasnosti sa spis po vynesení rozsudku nachádza opätovne na Krajskom súde v Košiciach za účelom rozhodnutia o odvolaní žalovanej v 1. rade voči rozsudku vo veci samej máme za to, že prerokovaním veci na súde I. inštancie nebol doposiaľ odstránený stav právnej neistoty sťažovateľov. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sa naplní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95).

V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada pri svojom rozhodovaní aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Ako už sťažovatelia aj uvádzali vo svojej ústavnej sťažnosti predmetné konanie vedené u odporcu má pre sťažovateľov nielen existenčný uhol pohľadu, aj keď tento má zásadný význam predovšetkým pre sťažovateľa v 2. rade, ktorý je

starobným dôchodcom s výrazným a trvalým poškodením zdravia po predmetnej dopravnej nehode a výraznými zdravotnými obmedzeniami, ale aj nastolenie právnej istoty. Sťažovatelia poukazujú na to, že žalovaný v 2. rade zasiahol do súkromia sťažovateľov v nenapraviteľnom rozsahu, keď ich pripravil o manželku a matku, teda ide o zásah, ktorý nemožno žiadnym spôsobom napraviť a bude pretrvávajúť po celý život, keďže sťažovatelia s ňou viedli spoločnú domácnosť a predĺžovaním konania u odporcu sťažovatelia stratili dôveru v súdny systém a pretrvávajúci stav právnej neistoty len v nich prehĺbuje ich traumy zo straty ich milovanej matky a manželky, ktorá bola pre nich primárnou osobou v ich živote, keďže sťažovatelia v 1. a 3. rade nemajú vlastné deti a rodiny.

Určité predĺženie konania vedeného u odporcu spôsobil aj žalovaný v 1. rade namietaním svojej pasívnej legitímácie v spore, aj keď ústavný súd vo svojom uznesení III. ÚS 666/2016 kreoval zásadný právny záver v zmysle eurokonformného výkladu, podľa ktorého náhrada nemajetkovej ujmy je krytá povinným zmluvným poistením, nakoľko je daná udržateľnosť extenzívneho výkladu pojmu škoda na zdraví, ktorý je v zmysle ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka kryje aj náhradu nemajetkovej ujmy.

Na základe výzvy sťažovatelia oznamujú, že netrávajú na nariadení ústneho pojednávania súhlasia s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vzhľadom k všetkým vyššie uvedeným skutočnostiam sťažovatelia žiadajú, aby Ústavný súd SR rozhodol o ich sťažnosti nálezom, tak ako to navrhli vo svojej sťažnosti doručenej ústavnému súdu dňa 24.05.2017.

V prípade, že ústavný súd vyhovie sťažnosti sťažovateľov vyčíslujeme naše trovy konania... ktoré predstavujú sumu 699,47,-eur...“

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

5. Pokiaľ ide o chronológiu úkonov okresného súdu v napadnutom konaní, ktorá je uvedená v bode I/3.1 tohto nálezu, možno konštatovať, že tieto skutkové okolnosti sa

spornými nestali, pretože ani sťažovatelia vo svojej replike nemali námietky proti takto opísanému skutkovému stavu. Rovnaké relevantné skutočnosti zistil aj ústavný súd z obsahu súvisiaceho spisu, preto pri posudzovaní napadnutého konania z týchto vychádzal, avšak opomenul duplicitné opísanie týchto úkonov.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

7. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní „o náhradu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla“ vedenom pod sp. zn. 20 C 148/2009 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľov (ako navrhovateľov) na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

9. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej

neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95).

10. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

10.1 Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd vo vzťahu k napadnutému konaniu pripúšťa, že po faktickej stránke je zložitejšia, pretože „*je tvorená čiastkovými nárokmi*“. Po právnej stránke možno danú vec považovať za štandardnú, nijako sa nevykľakajúcu bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

10.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúvanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom napadnutom konaní k zbytočným prietahom.

10.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a predovšetkým poukazuje na to, že nemožno pochybovať o tom, že povaha danej veci, t. j. náhrada škody, si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty účastníkov/strán konania. Ústavný súd konštatuje, že trvanie napadnutého konania od podania žaloby (5. mája 2009) je už v kontexte o náhradu škody samo osebe neprimerané.

Okrem toho okresný súd bol v danej veci v období od 4. júna 2010 do 3. marca 2014 bez akýchkoľvek pochybností *3 roky a 8 mesiacov* bez akýchkoľvek zákonných alebo iných

dôvodov nečinný a zjavne neefektívny bol postup okresného súdu aj pri predkladaní spisu na odvolacie konanie vo vzťahu k rozsudku č. k. 20 C 148/2009-212 zo 14. septembra 2015, pretože spis musel odvolací súd uznesením č. k. 9 Co 456/2016-254 z 3. augusta 2017 vrátiť súdu prvej inštancie na doplnenie jeho výroku, a tým sa rozhodovanie o opravnom prostriedku oddialilo najmenej o *jeden rok*.

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

Uvedená nečinnosť, resp. neefektívna činnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože počas obdobia minimálne štyri a pol roka okresný súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia ako žalobcovia v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzajú, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K uvedenej nečinnosti, a teda k zbytočným prierahom pritom nedošlo iba v dôsledku zložitosti veci a správania účastníkov, ale v dôsledku postupu súdu. Ústava pritom v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci – a teda vykonanie spravodlivosti – bez zbytočných prierahov.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prierahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

11. Pretože vo veci bol 14. septembra 2015 vyhlásený rozsudok č. k. 20 C 148/2009-212, ústavný súd nevyhovel návrhu sťažovateľov podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde a v tomto návrhu rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu v bode 4.

12. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovatelia požadovali priznať aj finančné zadosťučinenie každému v sume 2 000 €, pričom uviedli: „*Napadnuté konanie už trvá viac ako 8 rokov, čo u sťažovateľov vyvoláva pocit bezmocnosti, neistoty a nedôvery v rozhodovaciu činnosť súdov vôbec.*“

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k záveru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov, najmä aj na povahu veci (ide o náhradu škody), ako aj na dlhodobú nečinnosť okresného súdu považuje za primerané vo výške každému zo sťažovateľov po 2 000 €. Ústavný súd pritom prihliadol aj na to, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (napr. II. ÚS 67/03).

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľom do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

13. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou za tri účelne vykonané úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti zo 14. mája 2017 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 2. augusta 2018). Za dva úkony vykonané v roku 2017 patrí odmena v sume dvakrát po 147,33 € a režijný paušál v sume dvakrát po 8,84 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2018 patrí odmena v sume 153,50 € a režijný paušál v sume 9,21 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky

Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa by predstavovali spolu s režijným paušálom sumu 475,05 €. Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 50 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 237,52 €. V prípade troch sťažovateľov tvorí náhrada trov právnej služby advokátkou celkovú sumu 712,56 € v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o trovách konania sťažovateľov rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

14. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2018